

Virágvasárnap

Iz 50,4-7

„A tanítványok nyelve”

„Isten, az Úr megadta a nyelvet, a tanítványok nyelvét. Hogy megfelelhessenek a fáradtaknak, maga adja ajkamra a szót. Reggelenként ő teszi figyelmessé füleimet, hogy rá hallgassak, mint a tanítványok. Isten, az Úr nyitotta meg a füleimet. S én nem álltam ellen, és nem hátráltam meg. Hátamat odaadtam azoknak, akik vertek, arcomat meg, akik tépáztak. Nem rejtettem el arcomat azok előtt, akik gyaláztak és leköpdöstek. Isten, az Úr megsegít, ezért nem vallok szégyent. Arcomat megkeményítem, mint a kőszikla, s tudom, hogy nem kell szégyenkeznem.”

Deutero-Izajás könyvében különös szövegek az Úr szenvedő szolgájáról szóló énekek. Jelen esetben a harmadik énekről van szó (Iz 42,1–4.49,1–6.50,4–9.52,13–53,12). A zsidó magyarázók sokféle azonosítással kísérleteztek. Mózes, Illés, Jeremiás vagy a nép kollektív megismerésének is szóba jött. Igazán egyik sem fedti az énekekben leírt személyiséget. A szenvedés pozitív értékelése, a helyettesítő szenvedés a másokért felajánlott szenvedés, nem központi témája a zsidó teológiai irodalomnak.

A jelen szöveg a tanítványok nyelvéről beszél. A tanítvány szó a héberben a tanítónak a passzív változata, ami azt jelenti, hogy csak azt lehet tanítani, amit a mester nemcsak tud, hanem már meg is tapasztalt. Itt a mester és a tanítvány egyaránt a szenvedést tapasztalta meg. Személyiségi okok miatt nem könnyű megtanulni a mestertől mindazt, amit a szenvedésről mond. Sőt a jelen szakaszban úgy tűnik, a szenvedő szolga mestere maga az Úr! Aki annak ellenére hűséges az Úrhoz, hogy az Isten ellen lázadó kortársak között él. Ezek a kortársak őt is bántalmazzák, még le is köpdözik, ami a személyiség egyik legnagyobb megalázása volt.

Ezt a szöveget az Újszövetségben, a hegyi beszédben idézi Jézus, amikor azt parancsolja tanítványainak, amit ő is később fog megtapasztalni: „*En pedig azt mondom nektek, ne álljatok ellent a gonosznak. Aki megüti a jobb arcodat, annak tartsd oda a másikat is!*” Jó néhány, korábban elhangzott Jézus-mondásnak a beteljesedése a szenvedéstörténetben követhető nyomon. „*Aki perbe fog, hogy elvegye a ruhádat, annak add oda a köntösödet is!*” (Mt 5,39). „*Forduljatok inkább Izrael házának elveszett juhaihoz!*” Jézus kezdetben úgy definiálta misszióját, hogy annak célja csak

Izrael visszatérítése az igaz Isten tiszteletre (10,6). Jézus azonosítása a szenvedő szolgálóval a szenvedéstörténet jelenetein keresztül történik: „Aztán szembeköpdösték, és ököllel verték, mások arcul ütötték, és közben kérdezték: »Találd ki, Messiás, ki ütött meg!«” (26,67). „Leköpdösték, fogták a nádat s verték a fejét.” (27,30) Jézus maga jövendölte meg meggyalázásának részleteit: „Kicsúfolják, leköpdösik, megostorozzák és megölik, de harmadnapra feltámad” (Mk 10,34).

A keresztény ösatyák ezt a szöveget Jézus Pilátus előtti hallgatásával is kapcsolatba hozták. Erre vonatkozott Alexandriai Cirill megjegyzése is, hogy inkább kell a tanítványoknak engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek. Jeruzsálemi Cirill arra figyelmezteti beszédében az újonnan megkeresztelteket, hogy legyen fülük ennek az igazságnak, Jézus szenvedésének követésére és meghallására is.

Sokan naiv örömkereszténységet hirdetnek, és arra hívják fel a hívek és ifjúsági csoportok figyelmét, hogy éljék át a hit örömét. Ez alapvetően helyes, csak az az elhallgatás okoz tragédiát, hogy ezt annak ellenére kell tenni, hogy a szenvedéseket is elfogadták. Jeremiás próféta szenvedése közben tett tragikus és fájdalmas kiáltzásait sokkal könnyebb követni, mint a szenvedés közben megtért Isten felé való hűség örömét. Ez az öröm nem a vidám operettek örökzöld slágereinek a világból való, hanem az élet tragikus valóságán felülemelkedő, erős hitből származik. Jézus nem mosolyog a Golgotán, hanem hisz és szenved. Hiszi, szenvedése benne van az Atya tervében. Az emberi és isteni természete közötti észlelést itt terheli meg a legnagyobb feszültség. Nem is kívánja magának a szenvedését. Ahogy ő mondja: a „szenvedés kelyhét” nem akarja önként kiinni, de követve az Atya akaratát, elfogadja azt.

Az emberi szenvedés mindenki életét és hitét próbára teszi. Akár tehetetlenül látja mások, az ártatlanok szenvedését, akár barátai elvesztésén kesereg, akár saját testének gyötrelmét éli át nagy szenvedések közepette. Ez vagy összetör, vagy megerősít. A megerősítéshez kell az a hit, hogy a szenvedés valakinek a javát szolgálja. A keresztény mártírok úgy vélték, a vérük egyben a kereszténység vetése is lesz. Személyük tanúságtétele hitelesíti a keresztény tanítást. Ez lehet a keresztény misszióknak az a legfőbb hatása, amelyet a szentek tanúságtételéből ismer meg a világ.